

Н. М. Осипчук

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Науковий керівник: канд. пед. наук, старший викладач

Н. С. Щерба

Критерії відбору стратегій для полегшення труднощів в оволодінні усним мовленням учнів старшого етапу

Неуспішність учнів була і залишається однією з найголовніших проблем вітчизняної та зарубіжної середньої освіти. Дослідженню цього питання присвячено чимало наукових праць (М. А. Данилов, 1960; А. Савіна, 1970; А. М. Гельмонт, 1954; Г. А. Цукерман, 1989 та ін.), однак його нагальність не втрачає своєї гостроти, і зокрема, у вивченні іноземної мови (ІМ).

Приєднання України до Болонської конвенції відкрило нові перспективи у вирішенні проблеми неуспішності учнів. Згідно оновленої нормативної бази середньої освіти, однією з вимог до оволодіння школярами ІМ є формування в них стратегічної (діяльній) компетенції (змістової лінії) [1]. Остання передбачає засвоєння учнями навчальних і комунікативних стратегій як способів вирішення проблем, що виникають у процесі вивчення мови. Однак, низка питань, пов'язаних з формуванням в учнів стратегічної компетенції є недостатньо висвітленою. До таких належать і критерії відбору стратегій відповідно до конкретної дидактичної мети, що зумовлює **актуальність** даної статті. Її метою є обґрунтування критеріїв, за якими слід відбирати стратегії для розвитку в учнів усного мовлення.

Під поняттям "**стратегія**" ми розуміємо *"певним чином організовану, цілеспрямовану та керовану лінію поведінки, обрану*

індивідом для виконання завдання, яке він/вона ставить собі сам/сама, або з яким він/вона стикається" [3: 10]. Стратегії класифікуються на: когнітивні, метакогнітивні, компенсаторні, запам'ятовування, соціальні та афективні стратегії [4].

Першим критерієм відбору стратегій є *вікові особливості* розвитку старших школярів. До таких належать, в першу чергу, психологічні та психічні показники. Оскільки старший шкільний вік характеризується такими особливостями, як перехід до вищих рівнів абстрагуючого та узагальнюючого мислення, оволодіння складними логічними операціями [2: 233], учні цього етапу здатні застосовувати більший обсяг стратегій, ніж у попередні роки.

Другим критерієм ми вважаємо *специфіку* усного мовлення як *навчального об'єкта*. Це означає, що із класифікованих науковцями (R. L. Oxford, 1990; M. S. Minhsun, 2005; J. Rubin, 1975; A. U. Chamot, J. M. O'Malley, 1987 та ін.) груп стратегій, наголос варто робити на тих, що допомагають учням подолати специфічні труднощі саме даного виду мовленнєвої діяльності (планування підготовленого монологу, психологічний дискомфорт перед виступом і т. ін.).

Третім критерієм нам видається врахування *індивідуальних особливостей* старших школярів, до яких належать: навчальний стиль, когнітивний стиль, множинний інтелект та ін. На практиці задіяння цього критерію передбачає проведення зі школярами відповідних досліджень.

Таким чином, критеріями відбору стратегій є врахування вікових та індивідуальних особливостей школярів, а також специфіки навчального об'єкта, вивчення якого передбачає задіяння навчально-комунікативних стратегій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Книга вчителя іноземної мови: довідково-метод. видання / упоряд. О. Я. Коваленко, І. П. Кудіна. – Вид. 2-ге, доповн. – Харків: ГОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – С. 50-60.

2. Вікова психологія / За ред. Г. С. Костюка. – К.: Вид-во "Радянська школа", 1976. – 272 с.

3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. / [наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

4. Oxford R. L. Language learning strategies: What every teacher should know / R. L. Oxford. – Boston: Heinle & Heinle. – 1990. – 342 p.